שאלות ונידונים
לעיוני וחידודי
בעניני חג הסוכות

ירח האיתנים תשפ"ה

שאלות ונידונים
לעיוני וחידודי
בעניני חג הסוכות

ירח האיתנים תשפ"ה

להצלחת וישועת ידידינו היקרים

ה"ה אברהם בן מירב
ה"ה דוד צבי בן חנה
ה"ה אריאל בן מזל

נדבת החפץ בעילום שמו

יו"ל ע"י מערכת

שיעורי מורינו

הגאון רבי **נחום גבנצאל** שליט"א

הערות והארות בטל' המערכת 0533119084

ובכתובת: A859309@GMAIL.COM

לבירורים בעניין הקונטרס אפשר גם בטל' 0527175194

שאלות

א. מי שלפניו שני אתרוגים, אחד כשר לכל השיטות אבל אינו מהודר, והשני מהודר מאד אבל יש שיטות [שלא נפסקו להלכה] שהוא פסול, מה עדיף לקחת.

ב. מי שהזיק אתרוג של חבירו ועשהו ספק פסול [באופן שאם אינו פסול אינו יורד מהידורו], אם חייב לשלם, או שפטור [כמו דמבואר בב"ב צט: שאם הטריף בשר מספק פטור מלשלם]**.**

ג. מגדל אתרוגים שרצה להפריש תרומות ומעשרות, וקנה אתרוגים פסולים מפרדס אחר כדי להפריש, האם חלה הפרשתו, או שנחשב מן הפטור על החיוב כיון שהוא מן הלקוח על שאינו לקוח, וצריך להודיע לקונים.

ד. אתרוג ביום השני, שיש בו חלק שפסול, כגון שאסר חלק בקונם וכדו', באופן שאם יוריד את זה ישאר כשר, האם יש שיטה שמ"מ הוא פסול עכשיו.

ה. קטנה שהגיעה לחינוך שאינה יודעת לברך על הד' מינים, אם יכול אביה לברך בשבילה ככל קטן שהגיע לחינוך.

ו. קונה ארבע מינים ותוך כדי הקניה שומע קדושה, אם מותר לו לענות, וכן עושה סוכה ושומע קדושה אם מותר לענות.

ז. מצוה בו יותר מבשלוחו, אם נאמר גם על <u>קניית</u> ארבע מינים, ואם די במה שקונה מין אחד בעצמו, ובבנית סוכה, האם נאמר זה גם על הדפנות או רק על הסכך.

ח. מוכר אתרוגים בשוק שאומר שקנה מאתרוגים שמוחזקים לאינם מורכבים, אם יש בזה נאמנות של עד אחד נאמן באיסורים, שאינם מאתרוגים מורכבים.

ט. יש לו ד' מינים ולחבירו שעתיד להיות רחוק ממקום ישוב אין ד' מינים, האם חייב לתת לו את שלו, אף שעי"ז יפסיד שיצטרך לקחת מאחרים.

י. יום טוב ראשון של חג, ואין לחבירו ד׳ מינים ויכול לשלוח לו אך ע״י שיתן לו יפסיד שמחר לא יהיה לו, ויפסיד רק את הדרבנן, אם חייב לתת לו כדי שיוכל לקיים את הדאורייתא.

יא. אם יש לפניו ביו״ט ראשון ד׳ מינים שאינם שלו ואין לו אחרים, וידוע דעת ה׳חכם צבי׳ שיש ביום הראשון גם מצוה דרבנן [וצריך ליטול הד׳ מינים שאינם שלו לקיים הדרבנן], אבל בכמה ראשונים מבואר לא כן, האם למי שחולק עליו יש איסור לקחת ולכוין לצאת מצוה דרבנן.

יב. נטל שני לולבים יחד שאחד מהם אינו שלו, ביום א׳, אם עבר על בל תוסיף.

יג. אתרוג שקשה לתולשו מהעץ, וקטן או קטנה תלשוהו, אם כשר ביום א׳.

יד. לקח ארבע מינים, וחשב אח״כ איזה דבר ומשום כן צריך לקחת אותם ארבע מינים עוד הפעם.

טו. סוכה שכשירה ביום א׳ ופסולה ביום ב׳.

טז. סוכה שכשירה לבני א״י ופסולה לבני חו״ל.

יז. סוכה שיש בה ארבעים ושמונה ס״מ שחמתה מרובה מצלתה אם יש צד שאסור לשבת תחתיו.

יח. אויר פס דק באורך 48 ס״מ אם יש צד שאסור לשבת תחתיו.

יט. ישב בסוכה ולא נאסר משום עצי סוכה רק צד אחד של הסוכה, והצד השני לא נאסר אף שהוא נצרך להכשר הסוכה.

כ. ליל יו״ט ראשון של חג, ולנשים יהא אסור לאכול בסוכה ורק לאנשים מותר.

כא. אכל בסוכה בלילה ראשון ויצא יד״ח, ובשאר הלילות בכה״ג לא יצא.

כב. אם יכול להוציא אחרים בברכת ענט״י מדין ערבות, בלילה הראשון.

כג. הניח משהו בסכך ופוסל אף בפחות משלש טפחים.

כד. הניח מקצת סכך כשר, ועי״ז נפסלה הסוכה, לחד מ״ד.

כה. סוכה שכשירה למי שגזל את הסכך ולמי שלא גזל פסולה.

כו. שיטה שסוברת שא״א לתת לשני ארבע מינים, וצריך להניח על השולחן והשני יקח.

כז. צריך להניח תפילין של יד לפני של ראש, היאך הדין כשמינח שניהם בבת אחת, ראיה מהלכות סוכה.

כח. יכול לברך ׳שהחיינו׳, אך ׳לישב בסוכה׳ אין יכול לברך.

כט. עשה קידוש ביום ויצא ידי סוכה, אך צריך עוד הפעם לקדש.

ל. קידש ואסור לו לאכול, אף שעי״ז יהיה הקידוש ברכה לבטלה, וצ״ע.

לא. התפלל תפילה של חול ביו״ט, ומיד אח״כ צריך עוד הפעם להתפלל תפילה של חול.

לב. עבד שהיו לו חמש אדונים ואחד שיחררו, כמה כזיתים צריך לאכול בלילה הראשון.

לג. קטן שיושב בסוכה קודם היותו בן י״ג, והגדיל, ולא הסיח דעת, אם צריך עוד הפעם לברך.

לד. עשה קידוש בליל שמיני עצרת והוא יצא והשומעים לא יצאו.

לה. הנה הדין שמבטלים תורה על מצוה שא״א לקיים על ידי אחרים, היאך הדין לעניין זריזין מקדימים אם זה גם סיבה לבטל בשביל זה תורה.

לו. מצא לולב מהודר מאד ואביו מבקש ממנו שיתן לו את הלולב וישלם לו, אם צריך לתת לו ואם מותר לתת לו.

לז. יש לו רק מקום אחד בסוכה לישון והרי אינו צריך ליתנו לאביו כי כיבוד אב משל אב, אם מ״מ מותר לתת לאב.

לח. מי שלא לקח ארבע מינים במזיד עד בין השמשות ביום השני, אם צריך לקחתם לכל הפחות בין השמשות.

לט. אתרוג של טבל ומ״מ כשר.

מ. אתרוג שפסול רק מדרבנן.

מא. אכל בסוכה בלילה ראשון ויצא ידי סוכה ולא צריך ברהמ״ז ולא נט״י, והמוציא צריך.

מב. אכל בליל ראשון ולא צריך המוציא ולא ברכת המזון ויצא ידי סוכה.

מג. סוכות שחל בשבת ובירך ברהמ"ז בלא רצה ויצא, ואם לא אמר יעלה ויבא לא יצא.

מד. לילה הראשון ואכל כזית בסוכה, אם יכול להמשיך עכשיו כזית חוץ לסוכה.

מה. אכל כזית בלילה ראשון לפני עלות השחר, אם יש סיבה שימשיך עוד חצי מעלות השחר.

מו. ישן בשמיני עצרת ועי"ז עובר על חוץ לסוכה וצ"ע.

מז. אכל בשמיני עצרת ועי"ז עובר על חוץ לסוכה.

מח. חם לו לשבת בסוכה, ויש לו ברירה או להפשיט טלית קטן וישב בסוכה או שישב עם טלית קטן חוץ לסוכה. ובשניהם לא עובר על ביטול מצוה איזה מהם עדיף.

תשובות

א. בביאור הלכה סי׳ תרנ״ו חידש דבר נפלא שאם יש מצוה שיש שיטות שפסול, אף שהלכה נפסק לא כך מ״מ מדין הידור צריך להקפיד על כל השיטות, והיינו דוקא במצוות, ובעבירות אין כזה דין, וכתב הבה״ל דהידור זה חמור יותר ולכו״ע צריך עד שליש, וא״כ כיון דחמור יותר ראוי לקנות האתרוג שכשר לכל הדיעות אף שפחות מהודר, דכאן החסרון הידור שאינו כשר לכו״ע זה יותר חסרון.

ב. אם נאמר כמו שנת׳ לעיל, שחסר בהידור אף על הצד שכשר, א״כ הזיק לו את ההידור, ואולי ההידור כאן הוא לא בגוף הדבר אלא זהו דין הידור בגברא להחמיר לכל הדיעות, ויהיה נפ״מ דהא מבואר במנחות פרק ר׳ ישמעאל (סד.) דמי שהקריב חטאת ציבור ויש לו חטאת שמינה מותר לחלל שבת ולהקריבה אף שכבר שחט את הראשונה, היאך הדין אם הראשונה יש מי שפוסל אף שהלכה לא כמותו, אם מדין הידור יהיה מותר לחלל שבת להביא את זה שכשר לכו״ע, ותלוי במש״כ.

ג. איתא בדמאי פ״ה דאם הפריש מנקוב על שאינו נקוב תרומה ויחזור ויתרום, ופירש הרע״א שאף שזה רק דרבנן ולכאורה היאך חל על דאורייתא הא הוה מן הפטור על החיוב, וכתב דעכ״פ חל כאן מעשר מדרבנן, דמדרבנן הוה מן החיוב על החיוב.
ולפי״ז כשהפריש מן הלקוח על שאינו לקוח, חל מדרבנן, אלא שמה שגדל בפרדס שלו חייב מדאורייתא, אבל הרי אח״כ ימכור את זה ואז חייב רק מדרבנן, ומדרבנן כבר חל ההפרשה, אלא דבראשונים משמע לא כהרע״א, ועיין בחי׳ הגר״ח (סנטסיל) ביבמות דף צג שמבואר דלא כהרע״א.

ד. הסברא הפשוטה שכשר דדל מהכא חלק זה, וכ״כ רבינו פרץ בפסחים דף לה.
אבל יש להוכיח מהרמב״ן שפסול שכתב בהלכות לולב, שאתרוג של טבל פסול, אף ביום השני, רק אם זה טמא, דאז פסול משום חלק התרומה שיש בו שהוא תרומה טמאה, עכ״ד, והרי אם נוריד את התרומה ישאר כשר דחסר כשר ביום השני, וחזי׳ דמ״מ פסול.

ויש לדמותו למה שכתב המ״ב בהלכות תפילין דאף אם יש לו רצועה יותר מהשיעור פסול אם אינו שחור, והרי דל מהכא, וחזי׳ דעכשיו שזה נמצא זהו חלק מהרצועה, אבל קשה דאמאי בהדס סגי שיעור משולש ולא נימא דעכשיו זה חלק מההדס, ואולי שם מה שלא משולש אי״ז הדס כלל, אבל לא נראה, ואטו אם יהיה הדס של שני מטר וחלק קטן לא שלו וכי יפסל, וצ״ע.

ה. יסוד הספק בזה דהרי לא שייך ׳חינוך׳ בקטנה לברך על ד׳ מינים, דהרי כשתהיה גדולה היא פטורה מלקחת ומלברך, אמנם אם כן הוא היאך תמיד נותנים לה לברך, והנה בקובץ שיעורים ובמהר״ם שייך כתבו דכל קטן יש לו מצוה קיומית מדאורייתא מלבד מה שחייב בחינוך מדרבנן, ולפי״ז שפיר יכולה תמיד לברך ולא מדין חינוך, ואין לנו ראיה שיש חינוך, ולפי״ז יהיה אסור לאבא לברך בשבילה, אמנם אם אכן הברכה בקטנה היא רק מדין ה׳קיומית׳ הנ״ל, הרי קטנה תצטרך שיהיה שלה מן התורה, ולא משכחת לה רק ע״י ׳דעת אחרת מקנה׳ שנחלקו בזה הראשונים אם מהני, וצ״ע למעשה בכ״ז.

ו. הדין שעוסק במצוה פטור גם בהולך למצוה, וא״כ כל קונה לא גרע מהולך, אבל מסתברא שאף ששי׳ הריטב״א שעוסק במצוה אסור לקיים מצוה אחרת זהו רק בעוסק ממש, ולפי״ז בבונה סוכה, דלרש״י במכות יש מצוה לבנות יהא אסור לו לענות.

ז. בראשונים משמע ד׳מצוה בו יותר מבשלוחו׳ נאמר גם על הכשר מצוה, אמנם דעת הנצי״ב דעל הכשר מצוה לא אמרינן כן, ורק על סוכה דנאמר להדיא בתורה תעשה לך, ולפי״ז על הדפנות ועל ארבע מינים לא יהיה מצוה בו יותר מבשלוחו, ובמ״ב בהלכות בדיקת חמץ מבואר דסגי [לקיום מצוה בו יותר מבשלוחו] במה שבודק חדר אחד בעצמו, ולפי״ז הכא נמי סגי שקונה מין אחד, אמנם יש שכתבו שזה ארבע מצוות, ודייקו ממדרש פר׳ אמור שמונה שם המצוות של חג ומונה ארבע המינים לד׳ מצוות, אמנם בגר״א בפי׳ על הסידור ב׳לדוד ה׳ אורי׳ מונה אותם לאחד, ויש לפלפל בזה, וברמב״ם ספר המצוות מבואר שזה מצוה אחת.

ח. ברעק״א תשו׳ ז׳ דן באחד שאומר על בנו שהגיע לשלש עשרה והוא גדול, ועי״ז יהיה כשר לעשות תפילין שלא נאמן, כי זה נגד איתחזק, של חזקת חיוב במצוות.

והנה כשאחד אומר שעשה תפילין הרי נאמן שעשאם בכשרות, וצריך לבאר להרע"א דהתם הוה בידו.
אבל לפי"ז אם יהיה שאלה על אתרוג אם הוא קנה את זה ממקום שמוכרים מורכב או ממקום אחר, בזה יקרא נגד איתחזק, דעי"ז יוצא באתרוג וכאן לא שייך בידו, דהנידון על האתרוג הזה אם קנה את זה ממקומות שיש מורכב, ולא שמענו שיהיה הדין כן.

ט. בסי' תרנח מבואר במג"א דצריך לתת, אבל שם מיירי שנותן לעיר שלימה.
ובבה"ל סי' יד בהלכות ציצית הביא מהבני יעקב שלאדם אחד, לא צריך לתת, ואם כ' המ"ב מדבר על ציצית אבל באותו תשובה מביא שגם בלולב לא צריך, וביאר שם הטעם דיש הידור לברך על לולב שלו, ואף שמקבל מאחרים וזה נהיה שלו מ"מ חסר בהידור ולא חייב לתת הידור, ובא"ר הק' עליו הרי המג"א כתב בסי' תרע"א דאם יש לו שמונה נרות ולשני אין דצריך ליתן ההידור לשני וחזינן דצריך להפסיד הידור בשביל מצות השני, וכתב בספר מחנה חיים דהידור שלא בגוף המצוה כמו נר חנוכה לא צריך לתת לשני, אבל שלכם זהו הידור בגוף המצוה. ולפי"ז יוצא דבאתרוג לא צריך להפסיד ההידור, אבל נענועים בלולב צריך להפסיד דזה לא בגוף המצוה.

י. במ"ב סי' תרנח ס"ק מ"ב כתב דאם אין לעיר אתרוג חייב לתת להם אבל אם ע"ז יפסיד שלא יהיה לו מחר לא חייב לתת, ומבואר מזה דלא צריך להפסיד דרבנן בשביל הדאורייתא של השני, ובמנחת אלעזר כתב דאם יש לאחד שני כזיתים בלילה ראשון ושומר למחר לסדר שני, ולחבירו אין כזית ראשון צריך ליתן לו, וזה דלא כהמ"ב.
ובסי' תפ"ב כתב בשערי תשובה דאם יש כזית אחד ושניהם שותפין, ולכל אחד יגיע חצי כזית דיתן לשני כדי שיקיים שיעור שלם אף להסוברים דיש דין חצי שיעור במצוות, וזה לכאורה דלא כהמ"ב דלהמ"ב כיון דלא צריך להפסיד הדרבנן גם לא צריך להפסיד חצי שיעור דהא חייב לאכול חצי שיעור.
ולענין אם יש מקום בסוכה לשבת או בנו הקטן או הגדול, לכאורה זה אותו מחלוקת, שלדעת השערי תשובה והמנחת אלעזר צריך ליתן לבנו הגדול מדין ערבות משא"כ להמ"ב לא צריך להפסיד דרבנן שלו משום דאורייתא של השני,

אמנם בחוט שני כתב שהואיל וכל החיוב לקטן זהו מחמת חינוך בזה כן צריך להפסיד בשביל ערבות.

יא. נראה שאסור, דהרי עובר בל תוסיף על הדרבנן, דלהנך שיטות הרי מדרבנן יש חיוב רק שש ימים לקחת [חסר] והוא מקיים הדרבנן גם ביום הראשון, והרי זה כישן בשמיני בסוכה, ובדרבנן נמי יש בל תוסיף, כמבואר בב״ח הלכות הושענא רבא, ובמרדכי במגילה.

יב. בבה״ל סי׳ קכח הביא מחלוקת אם אחד מברך ברכה אחת בלחש בברכת כהנים דהיינו אם מוסיף אם עובר בבל תוסיף, דברמב״ם הביא שעובר אבל הרשב״א כתב דשלא בפריסת ידים אינו עובר כי חסר בתנאי המצוה ואולי כאן גם יהיה תלוי בזה, אלא דדברי הבה״ל תמוהים, דמה שכתב הרשב״א שלא עוברים בלא פריסת ידים, מבואר טעמו משום דהאי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי ואין חיבור ביניהם, א״כ אין הטעם משום דחסר בתנאי המצוה.

יג. שמעתי לדון שהרי כשהוא על העץ הוא שוה פחות, שהרי צריך עוד תלישה, וא״כ הקטן קונה אותו בתלישה כדין אומן קונה בשבח כלי, וקונה חלק מהאתרוג ולפי״ז קטנה יהני משום דמעשה ידיה לאביה מדאורייתא, משא״כ קטן שרק מדרבנן, ועיין.

יד. מי שלקח ארבע מינים ביו״ט שני [בחו״ל] ולא היה ׳לכם׳, ויש שיטות שלא יוצאים, ואחרי שלקח נתכוין לישאר בא״י, הרי חל עליו דין חוה״מ, ובחוה״מ ודאי יוצא בלא שיהא ׳לכם׳ וא״כ צריך ליקח עוד פעם, ואין לומר שביו״ט שני נמי היה חייב מדין חוה״מ דמבואר להדיא בר״ן דלהסוברים דצריך ביו״ט שני שלכם, אם אין לו ׳לכם׳ לא צריך לקחת.

טו. טז. סוכה לבני חו״ל, שעשה סכך שראוי לעמוד שבעה ימים, וכן אם היה למעלה מכ׳ והניח כרים וכסתות וביטלם לז׳ ימים, הרי לבני חו״ל לא מהני דצריך לח׳ ימים, ומכל מקום ביו״ט ראשון יהא כשר גם לבני חו״ל ממ״נ, דאם עכשיו יו״ט ראשון הרי זה רק שבע ימים, ואף שהיום זה לא מחמת ספק אבל בממ״נ כשר.

יז. יח. הנה בבה״ל הביא מהרי״ף שמה שצריך ז׳ טפחים הוא רק מדרבנן, דמדאורייתא סגי בשש, וברמ״א כתב דאם יש בסוכה ז׳ טפחים [הכשר סוכה] שחמתה מרובה פסול, ואם כן אם פסקינן דסגי שש טפחים מן התורה, הרי סוכה שיש בה שש טפחים חמתה מרובה, תהא פסולה, ולחומרא זהו ארבעים ושמונה ס״מ.
וכן מה שכתב הרמ״א דאין לישון תחת האויר, וכתב שהוא במהלך ע״פ כולה, ובחזו״א כתב שיתכן שסגי במהלך ע״פ ז׳ טפחים, ולפי״ז אם ההלכה כמ״ד שש א״כ סגי במהלך ע״פ שש, וא״כ לחומרא אם מהלך ע״פ 48 ס״מ אין לישון תחתיו, ולא שמענו מי שיחמיר בזה.

יט. אם יש בסוכה ארבע טפחים סכך פסול, הרי אפשר לשבת בכל צד רק מדין דופן עקומה, ומעתה להסוברים דרק סכך נאסר בתור עצי סוכה, הרי אם ישב בצד אחד הרי הסכך שימש לו בתור דופן, ודופן לא נאסר וצ״ע.

כ. אם יש לו חלה של איסור, כגון שלא הופרש ממנו מעשר, ואין לו אחר, לאנשים מותר משום עשה דוחה ל״ת, ולנשים כיון דהוה רק קיומית יתכן שאין דוחה.

כא. היה לו חצי כזית ובלעו והקיאו וחזר ובלעו, דבאיסורי אכילה מיקרי שאכל כזית, ובלילה הראשון זהו דין אכילה, אם נאמר כן, אבל בשאר הימים זהו דין ישיבה ולא מיקרי ישיבה רק כשאוכל כזית.
היה לו חריפות בפה ואכל פת להעביר החריפות, הרי במצות אכילה סגי [דאטו אחד שיאכל נבילה להעביר החריפות וכי לא עבר על נבילה] אבל בשאר הימים לא יצא, וצ״ע.

כב. בפשטות יכול להוציא, וכמו שיכול להוציא בהמוציא דכיון דחייב לאכול חייב לומר המוציא, וא״כ כיון שחייב לאכול חייב ליטול ידים ולברך, אבל הרי על כזית לא מברכים על נטילת ידים, ומה שאוכל כביצה להחמיר כל השיטות יתכן שאין על זה ערבות, ואף למש״כ הבה״ל בס׳ ק״צ דמה שעושה בתור מצוה מן המובחר מהני ערבות, אבל כאן זהו רק לצאת השיטה השניה אבל לפי השיטה הזאת לא חייב, והרי״ז כנשבע לאכול, שלא יחשב מצוה לעניין שיועיל ערבות [לברך ברכות הנהנין כשלא אוכל].

כג. אם הניח סכך מזכוכית שיש שסוברים שלא הוה כלל סכך ולא מיקרי סכך פסול, וממילא פוסל אף בפחות משלשה שהרי אין כאן לבוד כיון דמפסיק איזה דבר.

כד. להסוברים דאין לבוד באמצע, אם היה סכך כשר פחות מג׳ טפחים לדופן אמרינן לבוד לדופן, ואם הניח שם מקצת סכך כשר, הרי זה כבר לבוד באמצע ואין לבוד באמצע.

כה. סוכה כשרה תחת סוכה פסולה, לכמה ראשונים אם קדמה הכשירה לפסולה כשר, משא״כ בסוכה כשירה תחת סוכה כשירה פסול לכו״ע אף אם קדמה, מעתה מי שעשה סוכה כשירה ועליה סוכה מסכך גזול הרי לגבי הגזלן הסוכה התחתונה כשירה, ולגבי הנגזל הוה סוכה כשירה תחת סוכה כשירה ופסול.

כו. במג״א סי׳ תקנ״א ס״ק ח הביא בשם השל״ה שצריך לקחת קודם האתרוג ואח״כ הלולב, וכמו בתפילין שקודם של יד ואח״כ של ראש, וכשעוזב מידו צריך להניח קודם הלולב ואח״כ האתרוג כמו בתפילין שחולץ של יד ואח״כ של ראש.
וכתב דלפי״ז אינו יכול ליתן להשני דהא צריך קודם להוריד הלולב והשני צריך לקבל האתרוג, ולכן כתב דיניחו על השולחן והשני יקח.

כז. במג״א סי׳ תקנא כתב דצריך קודם לקחת האתרוג ואח״כ הלולב כמו תפילין ומ״מ בס״ק יד שם מוכרח מדבריו דלקחת שתיהם ביחד אפשר.

כח. ב׳עוסק במצוה פטור מן המצוה׳, כתב המשנ״ב בסי׳ תע״ה בשעה״צ דיתכן שאין יכול לברך אשר קדשנו וצונו, אבל שהחיינו לכאורה יכול לברך, וכמו שאשה מברכת שהחיינו אף בקיומית, אמנם דעת המהרש״ל בסוכה דף מו דאין ברכת שהחיינו בלא שיש עוד ברכה.

כט. יו״ט שחל בשבת ושכח שעכשיו שבת, הרי יוצא [בברכת בורא פרי הגפן בקידוש של יום] ידי קידוש של יו״ט ולא של שבת.

ל. עשה קידוש ושתה מחוץ לסוכה, יש לעיין אם עדיף שלא יאכל כדי שלא יצא ידי קידוש, ואז לא עבר על חוץ לסוכה מדאורייתא, אף שיעשה ש״ש לבטלה, וצ״ע [והארכנו בזה במק״א].

לא. בן חו״ל שנמצא בארץ ישראל התפלל תפילה של חול ביו״ט שני, ואחרי התפילה חשב לישאר לדור באי״י ונהיה אצלו חול, צריך עוד הפעם להתפלל תפילה של חול.

לב. ידוע בשם החזו״א שעבד של שני אדונים אחד כהן ואחד ישראל ואכל תרומה לוקה רק בשני כזיתים, וא״כ כאן צריך לאכול חמש כזיתים, אמנם אם המצוה ישיבה סגי בכביצה אחת.

לג. הספק בזה כיון דבירך על מצוה דרבנן אי סגי בזה לפטור הברכה על דאורייתא.
ופליגי בזה התהלה לדוד והנחלת צבי, דבתהלה לדוד הוכיח מתוס׳ פסחים דף קטו דהקשו היאך מהני הברכה של מיושב על מעומד וחזי׳ דברכה על דרבנן לא פוטר על דאורייתא. ובנחלת צבי סוף הלכות מזוזה כתב דפשוט דמי שבירך על בית שכור דמועיל אף אם אח״כ יקנה הבית אף שבירך רק על דרבנן, ובתהל״ד הביא שפליגי בזה הט״ז והב״ח. ולפי״ז ה״ה כאן דקטן שהגדול דנתחייב המצוה מדאורייתא יהיה תלוי בספק זה אם מהני הברכה, ולענין שהחיינו יתכן דסגי, אמנם ברמ״א כתב דעושים שהחיינו עוד הפעם ביום הפורים, משום דהוה דברי קבלה וחזינן דשהחיינו על דרבנן לא מהני על דברי קבלה, ואולי שם מיקרי הפסק ובמ״ב הלכות חנוכה כתב דשהחיינו על הדלקה של הבית הכנסת מהני על הבית אף שבבהכנ״ס אין חיוב.

לד. הוא עצמו יצא מספק, כמבואר במ״ב אבל השומעים יכולים לומר לתקוני שדרתיך ולא לעוותי כמבואר בפמ״ג סי׳ רי״ד.

לה. בפמ״ג דן לומר דאם יש לו אפשרות לבנות סוכה עתה ע״י אחר ויקיים דין ׳זריזין׳ או לבנות בעצמו אח״כ ויהא זה מצוה בו יותר מבשלוחו, שעדיף מצוה בו יותר מבשלוחו, וא״כ הרי במצוה בו יותר מבשלוחו דן הבה״ל דלא דוחה תלמוד תורה, וכ״כ להדיא בנצי״ב, וא״כ כיון דזה עדיף מזריזין כ״ש דזריזין לא דוחה תלמוד תורה, ובאמת הביאו מפורש בתורי״ד דהא דאמר בגמ׳ פסחים ד׳ דכיון דבדיקת חמץ בתחילת הלילה דוחה ת״ת, וביאר דאם משום זריזין לא הוה דוחה.
ושמעתי להקשות דהרי בברכות פליגי בית שמאי ובית הלל אם מברך ברכת הנר לכולם או כל אחד מברך משום ביטול בית המדרש או דברוב עם עדיף, והתם

פוסקים דברוב עם עדיף, וא״כ בשביל ברוב עם מבטלים ת״ת ובח״א והכיח מגמ׳ בר״ה דזריזין עדיף וא״כ כ״ש דבשביל זריזין מבטלים ת״ת.

לו. לז. בביכורי יעקב כתב דלא צריך לתת לו, דכיבוד אב משל אב ולא משל בן, ולהפסיד מצוה זה גם מיקרי משל בן.
ואם מותר לתת תלוי במחלוקת החזו״א והרע״א במי שצריך או לקנות תפילין או כיבוד אב ובשביל כיבוד אב צריך להוציא כסף, ופטור וא״כ תפילין עדיפא, וכתב הרע״א דזה רק פטור אונס, אבל ודאי שיש בזה מצוה [חיובית] ויכול לעשות כיבוד אב וא״כ ה״ה כאן.

לח. מסברא נראה ברור שחייב, שהרי עבר עבירה וחייב לתקן מה שעבר, ואולי מתקן, והגר״א גניחובסקי אמר, שפטור, והביא שכן מבואר בר״ן ובשו״ע, ונראה דשם מיירי שלא לקח באונס.

לט. אתרוג הטבול לתרומה, לשי׳ תוס׳ שזהו משום שחלק לא שלו וחסר בשלכם, הרי יש שיטות דצריך דוקא חסר כאיסר ותרומה ניטלת דכל שהוא.

מ. אתרוג של טבל, לפי רש״י שהטעם משום שאסור, הרי טבל בזמן הזה דרבנן, ולפי תוס׳ שזהו משום הממון יש להסתפק, ועוד אופן, גזל מקטן דהוה גזל משום דרכי שלום ופסול מדרבנן.

מב. אכל דבר חריף ואכל פת להעביר החריפות לא צריך המוציא ולא ברהמ״ז, אבל יצא ידי אכילה וכמו שמי שיאכל נבילה להעביר החריפות דעבר על נבילה.

מג. ירדו גשמים ואכל חוץ לסוכה ובירך ואמר רצה ואח״כ הפסיק הגשמים חוזר לסוכה אבל אין חוזר על רצה דכבר יצא סעודת שבת.

מד. בשו״ע הרב כתב דאין צריך סוכה, וזה לא כמו שכתב המ״ב דכל חלק מהסעודה צריך סוכה אף מים, וכ״ש כאן שזה חלק מהקביעות.

מה. בבנין שלמה כתב דאם אכל חצי כביצה בסוף סוכות חוץ לסוכה והמשיך בשמיני עצרת עוד חצי עבר למפרע על אכילה חוץ לסוכה דהכל חלק מהקביעות, וא״כ אם יאכל אחרי שעלה השחר הרי החלק הראשון הוה קביעות ויצא למפרע ידי סוכה.

מו. בגמ׳ קאמר ׳אלא מעתה הישן בשמיני לוקה׳, והק׳ רבינו מרן הגר״ד לנדו שליט״א, מתי יתרו בו, וכי אפשר להתרות בו לפני שנרדם, וביאר דהכוונה דאם בסוף נרדם עבר על שינה חוץ לסוכה בזה שהלך לישון דרק הליכה לישון שבסוף נרדם מיקרי ההליכה לישון כבר קביעות, ולפי״ז יש לדון מי שהלך לישון לפני שמיני עצרת כשעוד סוכות ונרדם בשמיני עצרת האם נימא דכיון דבסוף נרדם הרי כבר ההליכה לישון הוה קביעות ואף דנרדם אחר סוכות.

מז. כתב בבנין ציון דמי שאכל חוץ לסוכה בסוף סוכות ואכל רק חצי כביצה ובשמיני עצרת השלים לכביצה מיקרי חוץ לסוכה דהכל קביעות ועבר למפרע על חוץ לסוכה ועבר.

מח. רבינו מרן הגראי״ל שטינמן זצלל״ה אמר שעדיף ציצית דשקולה כנגד כל התורה, ובפיט המובא במחזורים כתוב דגם סוכה שקולה כנגד כל התורה.
ובגמ׳ יבמות ילפינן מציצית דעשה דוחה ל״ת והק׳ הרמב״ן הא ציצית שקולה כנגד כל התורה וכתב דאין אתה יודע מתן שכרן של מצוות אמנם הביא שהתוס׳ הקשו כן, ואולי תלוי במחלוקת זו.